

Қолма-қол ақшасыз төлемдер нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

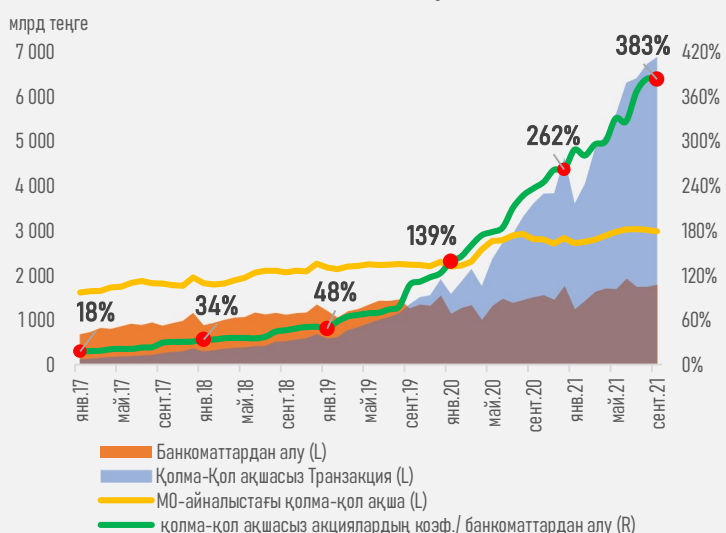
2021 жылғы қаңтар-қыркүйек қорытындылары

Резюме

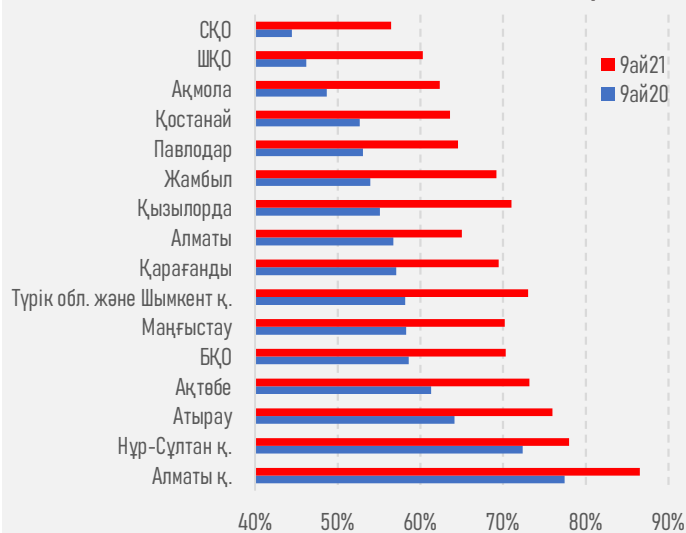
- ✓ Қазақстандықтар қолма-қол ақшасыз есеп айырысуды барынша артық көреді: қаңтар — қыркүйек айларында қолма-қол ақшасыз карточкалық транзакциялар көлемі 2,2 есе, 49,6 трлн теңгеге дейін өсті (9м20 үшін-22,3 трлн теңге).
- ✓ Бұл ретте қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесі 65,1% - дан 76,8% - ға (ж/ж) дейін ұлғайды.
- ✓ Бұл ретте барлық қолма — қол ақшасыз төлемдердің басым бөлігі интернет/мобильді банкинг арқылы жасалды-83% немесе 41,1 трлн теңге (9А20 үшін 81% немесе 18,1 трлн теңге).
- ✓ Қолма-қол ақшаны алу бойынша операциялар санының азаюына (-8,7% ж/ж) қарамастан, оларды алу көлемі 25,2%-ға, 15 трлн теңгеге дейін өсті. Мұндай өсу көлеңкелі сектордың салыстырмалы түрде жоғары үлесіне (2 млн адам немесе ҚР-дағы барлық жұмыс күшінің 23% өзін-өзі жұмыспен қамтығандарға жатады), инфляцияға және халықтың бір бөлігінің қолма-қол ақшаға деген сенімінің сақталуына байланысты болуы мүмкін.
- ✓ Қолма-қол операциялардың бір мезгілде ұлғайғанын айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің (М0) 3 трлн теңгеге дейін (+6,2% ж/ж) өсуі бойынша да бағалауға болады.
- ✓ Соған қарамастан, экономикадағы қолма-қол ақшаның ақша массасына қатынасы 11,6%-дан 10,3%-ға дейін төмендеді, бұл қолма-қол ақшасыз есеп айырысуға неғұрлым жедел көшуді көрсетеді.
- ✓ 2020 жылғы қазан айының басымен салыстырғанда айналыстағы кредиттік карталар саны 53%-ға, 13,6 млн бірлікке дейін өсті. Осы уақыт ішінде дебеттік карталар саны 21% -ға, 41 млн данаға дейін өсті.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз операциялардың одан әрі енуі дәстүрлі түрде қолма-қол ақша айналымын пайдаланатын сегменттердің қамтылуына байланысты болады (мысалы., бейресми жұмыспен қамту).

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

ҚР-дағы қолма-қол ақшасыз транзакц. динамикасы

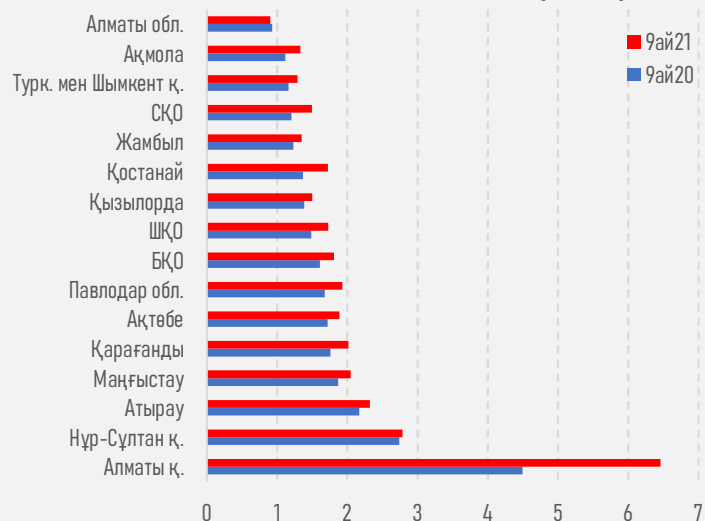

Ең «қолма-қол ақшасыз» аймақтар

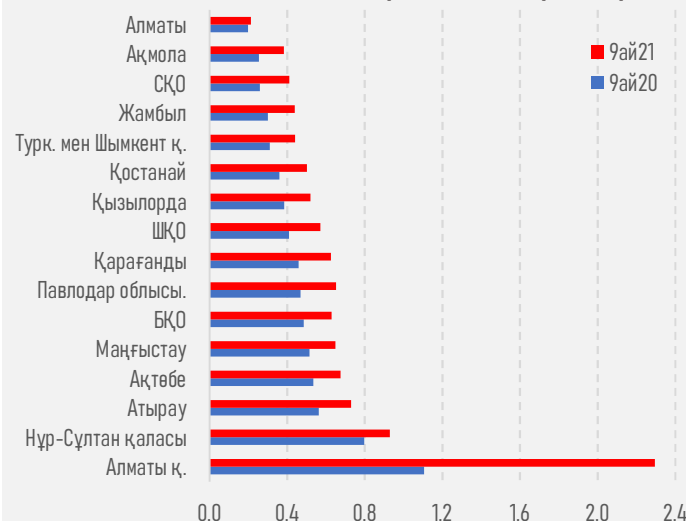

Жан басына шаққандағы айналыстағы төлем карталарының саны *

Жан басына шаққандағы дебеттік карталар саны

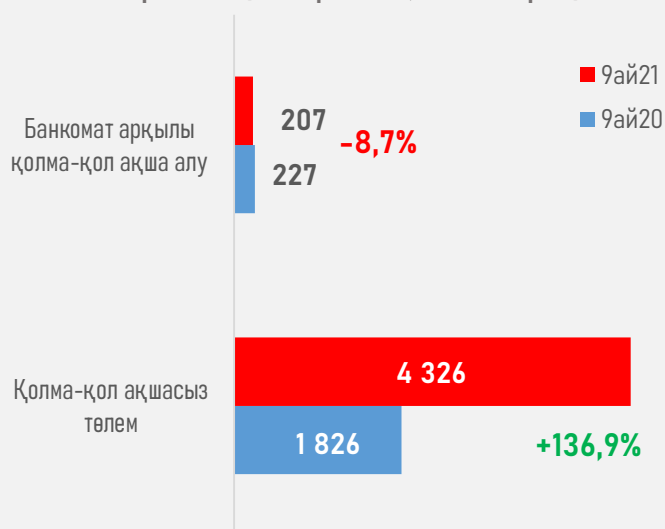
Жан басына шаққандағы кредиттік карталар саны

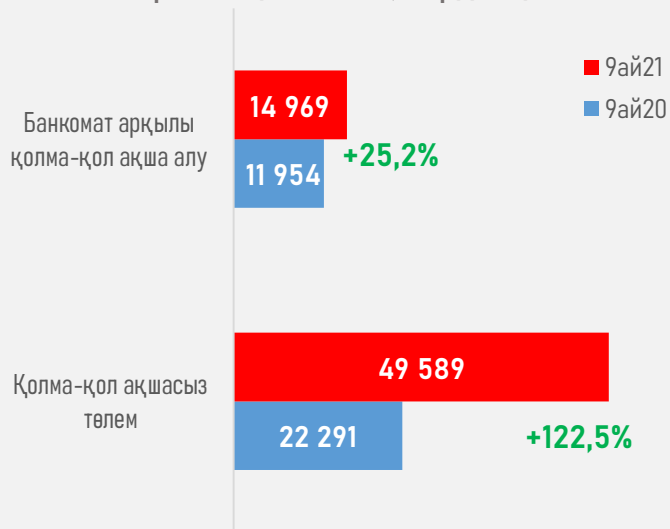
* Дереккөз: ҚРҰБ, Ұлттық статистика бюросының сайттары

Төлем карталары бойынша транзакциялар *

Транзакциялар саны, млн операция

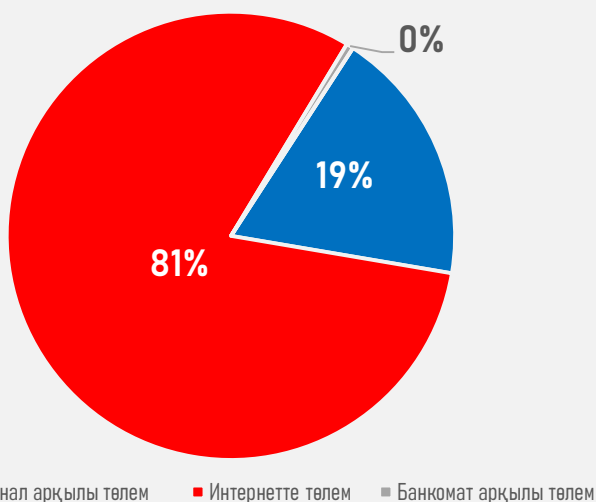

Транзакция көлемі, млрд теңге

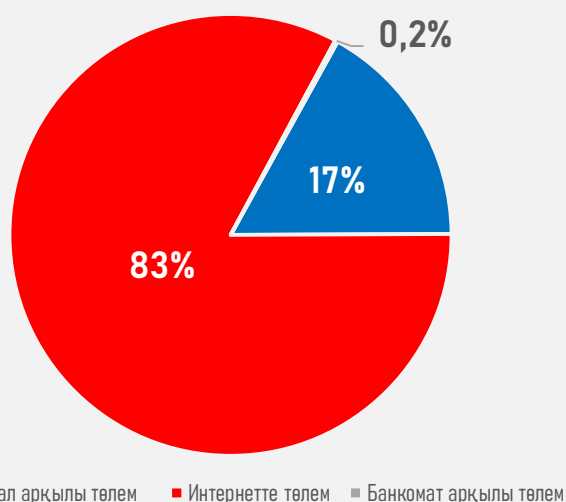

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу *

9 ай 20

9 ай 21

Кезеңнің қысқаша нәтижелері

Қолма-қол ақшасыз төлемдер нарығының толыққандылыққа жақындау белгілеріне қарамастан (елдің жарты өңірінде қолма-қол ақшасыз есеп айырысулардың үлесі 70% - дан асты; POS-терминалдардағы төлемдер бөлшек тауар айналымының 91% - ын құрайды), карточкалар бойынша қолма-қол ақшасыз төлемдер көлемі рекордтарды бұзуды жалғастыруда.

Қазан айының басында карточкалар бойынша қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі қолма-қол ақшасыз төлемдер пайдасына тұтынушылық артықшылықтардың Елеулі өзгерісін көрсете отырып, қолма-қол ақша беру жөніндегі операциялардың тиісті көрсеткіштерінен үш еседен астам (49,6 vs 15,0 трлн теңге) асады. Салыстыру үшін, бір жыл бұрын асып кету екі еседен аз болды (22,3 vs 12,0 трлн теңге)

Бұл ретте қолма-қол ақшасыз төлемдердің ұлғаюымен бір мезгілде қолма-қол ақшаны алу көлемінің және олардың айналыстағы көлемінің өсуі байқалады, бұл көлеңкелі экономиканың жоғары үлесіне (~20%), инфляциялық процестердің жоғарылауына және халықтың бір бөлігінің қолма-қол ақшаға сенуіне байланысты болуы мүмкін.

Тиісінше, қолма-қол ақшасыз төлемдердің одан әрі енуі дәстүрлі қолма-қол ақша айналымын пайдаланатын сегменттердің қамтылуына байланысты болуы мүмкін (мысалы.. бейресми жұмыспен қамту; сауда, қызметтер және т.б.).

Бұдан басқа, карталық/мобильдік төлемдерді фискализациялау механизмін, цифрлық теңгені енгізуді (әзірше пилоттың ерте сатысында), сондай-ақ кірістерді жалпыға бірдей декларациялауды талқылауды атап өтеміз.

Бұл шаралар Цифрлық сервистердің жылдам енуімен қатар Республикалық маңызы бар қалалар мен жекелеген өңірлер (негізінен РФ-мен шекаралас өңірлер; ең "қолма-қол ақшасыз" өңірлерді қараңыз) арасындағы төлем әдістеріндегі байқалатын алшақтықты жоюға мүмкіндік береді.